

de ziekenverzorging vruchtbaar was geworden onder invloed van factoren, die ik boven behandelde, anderdeels de geneeskundige wetenschap de richting kon aangeven, welke deze hervorming moest inslaan, is door deze samenwerking een opbloei gekomen van de ziekenverzorging, die de geheele maatschappij tot zegen is geworden. De inrichting van de ziekenhuizen, zoowel als de inrichting van de ziekenkamer in particuliere huizen heeft grondige veranderingen ondergaan.

De goede resultaten van deze moderne ziekenverzorging zijn niet uitgebleven. Zoo is nu de ziekenverzorging, ook in ons vaderland geleidelijk aan uitgegroeid tot een beweging, die ieder, hoog en laag geplaatst, thans najverig tracht te dienen. Wij kunnen ons niet voorstellen, dat het nog zoo kort geleden is, dat toestanden heerschten op het gebied van de ziekenverzorging, waarover thans een ieder met schaamte het hoofd buigt. Des te meer past ons dankbaarheid aan hen, die ons zijn voorgegaan in den strijd tegen God en mensch onteerende toestanden.

Nu kunnen wij de verdere ontwikkeling der ziekenzorg in Nederland splitsen in twee richtingen, 1o. in die, welke zich voornamelijk bezig houdt met de lichamelijk zieken en 2o. in die, welke zich meer toelegt op de verzorging der zielszieken. Ik zal mij in de verdere bladzijden voornamelijk bezighouden met de verzorging der lichamelijk zieken in Nederland, maar ik kan toch niet nalaten hier er op te wijzen, dat mede dank zij den arbeid van mannen als Schroeder van der Kolk en Van Deventer, ook in ons land een hervorming van de ideëen omtrent de behandeling van de krankzinnigen is ontstaan, die in alle opzichten zegenrijk heeft doorgewerkt. In dit verband moet in ons land met bijzondere eere genoemd worden de arbeid van de Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen in Nederland, die opgericht is 9 October 1884. Deze vereeniging is, zooals wij kunnen lezen in het boekwerk, uitgegeven vanwege den Gereformeerden Bond van Vereenigingen en Stichtingen van barmhartigheid in Nederland, ter eere van het 25-jarig bestaan van dien bond, zeer klein begonnen. In de Chr. Gereformeerde Gemeente van Zaandam, uit welker midden toentertijde eenige jongemannen in Meerenberg werden verpleegd, voelde men pijnlijk het gemis aan een christelijke verpleging. De met jeugdigen ijver bezielde predikant, Ds. Lindeboom, begon met kracht hiervoor te ijveren en zoo kwam het, dat in een resolutie